

VERPLEEGSENSUS 1986

L Coetzee

Meer as tweeduisend jaar gelede het leiers van verskeie ryke al statistiek versamel en sedert die tiende eeu het die meeste beskaafde Europese lande begin om registers van grondeienaarskap, geboortes, sterftes en huwelike op te stel. Statistiek is 'n kragtige meganisme in sinnvolle beplanning en speel 'n al groter rol in die besluitnemingsproses. (Steyn 1984 p. 1)

Die Sentrale Bestuur van die Suid-Afrikaanse Verpleegstersvereniging besluit in 1983 dat beroepspecifieke statistiek benodig word om onderhandelinge vir 'n beter bedeling vir verpleegkundiges te ondersteun. Die Verpleegkaleidoskoopsensus het ontstaan waarvan die eerste fase pas voltooi is.

Materiaal en metode

Hierdie is 'n sensusopname en alle verpleegkundiges wat lede van die Suid-Afrikaanse Verpleegstersvereniging is, is ingesluit in die studie, dit is persone van wie adresse beskikbaar was en wie dus gekontak kon word. As gevolg van die omvang en geografiese dekking van so sensus is 'n posopname gedoen.

'n Gestruktureerde vraelys is ontwerp en items is ingesluit na aanleiding van die behoefte aan inligting benodig vir beplanning vir die beroep. Vrae sluit demografiese-, kwalifikasie- en indiensnemingbesonderhede in:

- Vraag 1-3: Geboortedatum
Huwelikstatus
Afhanklike kinders
- Vraag 4-7: Registrasie by die Suid-Afrikaanse Raad op Verpleging
Kwalifikasies
- Vraag 8-14: Indiensneming
Diensvoorraarde

Alle vrae is veelvuldige keuse vrae en in Februarie 1986 is vraelyste na 110 000 lede gepos in die taal (Engels/Afrikaans) waarin die lid korrespondensie verkies. Die projek het tershelfdertyd publisiteit in die amptelike nuusblad van die Suid-Afrikaanse Verpleegstersvereniging VERPLEEGNUUS, geniet om lede te motiveer vir deelname en samewerking.

Uittreksel

Die Sentrale Bestuur van die Suid-Afrikaanse Verpleegstersvereniging besluit in 1983 dat statistiek benodig word om onderhandelinge vir 'n beter bedeling vir verpleegkundiges te ondersteun. Die Verpleegkaleidoskoopsensus het ontstaan en ondersoek is ingestel na demografiese inligting, kwalifikasies en indiensnemingsbesonderhede.

Abstract

The Central Board of the South African Nursing Association decided in 1983 that statistics are needed to support negotiations for a better deal for nurses. The Nursing Kaleidoscope census originated and investigations were made into demographic information, qualifications and employment.

ten opsigte van hierdie twee veranderlikes verteenwoordigend van die totale populasie is ($p < 0,01$). Alle ander veranderlikes moet met die nodige versigtigheid interpreteer word en kan slegs as 'n aanduiding beskou word.

As aanvullende en vergelykende inligting is die bevolkingsensus van 1985 (Sentrale Statistiek 1985) gebruik. 'n Volledige verslag oor die Verpleegdiens en Verpleegonderrig (VERPLEEG-KALEIDOSKOOP: RSA) word in 1988 deur die SAVV publiseer en hier gaan slegs gepoog word om opsommende inligting weer te gee wat reeds beskikbaar is.

In Tabel 1 word SAVV ledestatistiek volgens kategorie en bevolkingsgroep uiteengesit. Hierdie inligting is nie deur die sensus verkry nie maar wel vanaf die bestaande databank en kan deurgans as riglyn dien aangesien alle veranderlikes in persentasie verhoudings aangebied word. Figuur 1 is 'n persentasie voorstelling van verpleegkundiges volgens kategorie en bevolkingsgroep.

Van die respondentie het 6% geen aanduiding van hul ouderdom gegee nie. Vir die oorblywende 94% is die mediaan ouderdom 38 jaar. Dit blyk dat ingeskreve verpleegkundiges 'n effe jonger groep as die geregistreerde verpleegkundiges of ingeskreve verpleegassistentes is alhoewel geen verskille as betekenisvol aangedui kan word nie ($p > 0,01$) (sien figuur 2). Verder bevat die verpleegassistentes groep die grootste persentasie van die mans wat ongeveer 4% van die totale beroep uitmaak.

Wat huwelikstatus betref is 58% van verpleegkundiges getroud, 27% was nooit getroud nie en die res is weduwees of geskei. Daar is rede om te aanvaar dat die vraag oor afhanklike kinders nie korrek interpreteer is nie en hierdie inligting is gevvolglik onbetroubaar. Data dui op 'n gemiddelde aantal van 1,4 afhanklike kinders per verpleegkundige teenoor 'n bevolkingsgemiddeld van 2,5 (persoonlike kommunikasie: Sentrale Statistiek).

Ondersoek is ook ingestel na die aantal registrasies per verpleegkundige by die

Vertroulikheid van inligting is deurgans gewaarborg en inligting is in groepsverband analiseer. Inligting is verder gekoppel aan 'n nommer en nie 'n persoon nie.

Resultate

Van die 110 000 vraelyste wat uitgestuur is, is 43% ($n = 46 000$) terugontvang. Persone wat nie gereageer het nie is in Januarie 1987 weer genader en 'n verdere 15% is terugontvang. Die totale respons van 57% kan as goed beskou word. Hierdie faktor het egter heelwat beperkinge op die veralgemeenbaarheid van die resultate aangesien die totale populasie, en nie 'n steekproef, bestudeer is. Inligting kon wel getoets word vir verteenwoordiging van bevolkingsgroep en kategorie-verpleegkundige aangesien hierdie verhoudings bekend is. Daar kan met sekerheid aanvaar word dat respondentie

TABLE 1. SOUTH AFRICAN NURSING ASSOCIATION REGIONAL DISTRIBUTION ALL NURSES
(1 October 1987: Region 0 and students excluded)

	White				Coloured				Asian				Black				All population groups			All nurses
	Reg	Enr	Ass	Reg	Enr	Ass	Reg	Enr	Ass	Reg	Enr	Ass	Reg	Enr	Ass	Reg	Enr	Ass	Reg	All nurses
W-Cape	5 996	747	1 984	3 407	1 867	6 178	112	13	11	400	126	890	9 915	2 753	9 063	21 731				
E-Cape	3 073	598	1 395	800	790	923	33	5	2	2 098	1 166	1 905	6 004	2 559	4 225	12 788				
N-Cape	749	145	352	347	303	586	11	4	6	233	125	324	1 340	577	1 268	3 185				
OFS	2 303	354	1 025	85	53	272	—	—	—	1 599	875	1 517	3 987	1 282	2 814	8 083				
Natal	4 444	500	803	429	129	393	1 095	372	745	4 116	3 294	3 614	10 084	4 295	5 555	19 934				
Witsvaal	7 605	917	2 908	559	134	392	192	13	22	6 395	1 824	6 741	14 751	2 888	10 063	27 702				
NTvl	7 063	833	3 605	165	86	151	58	11	16	4 651	1 498	5 600	11 937	2 428	9 372	23 737				
All	31 233	4 094	12 072	5 792	3 362	8 895	1 501	418	802	19 492	8 908	20 591	58 018	16 782	42 360	117 160				

FIGURE 1

Distribution all nurses N = 117 160

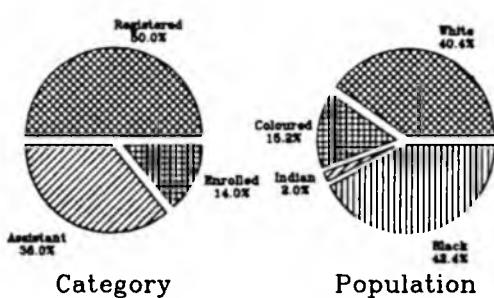

FIGURE 2

Age distribution all nurses N = 43721

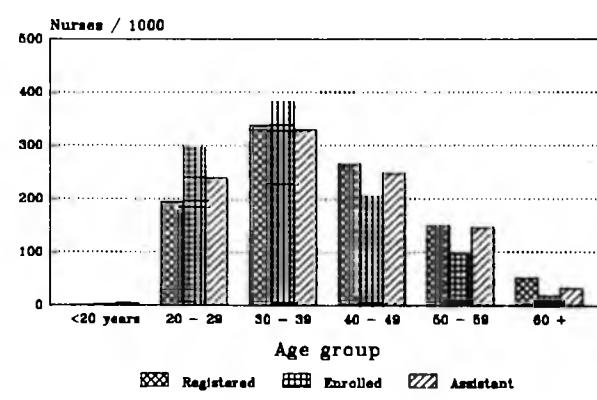

TABLE 2. EMPLOYER BY CATEGORY

	All population groups			All nurses
	Reg	Enr	Ass	
Local authority	98	54	51	76
Provincial services	448	512	372	432
Own affairs health dept	20	17	18	19
Dept of National Health and Population	96	100	109	101
Prison services	4	2	6	4
Any other state dept	28	27	21	25
University or Technicon	10	1	0	5
Private hospital	120	120	124	122
Old age home	54	72	179	98
Other residential institution	8	9	26	14
Nursing agency	11	10	35	18
Industry	44	44	36	41
Doctors or dentists consulting rooms	28	14	7	19
Self (private practice)	5	1	2	3
Other	28	17	14	21
Total	1 000	1 000	1 000	1 000
Census number (nurses)	19 638	5 513	12 439	37 590

Suid-Afrikaanse Raad op Verpleging. Dit blyk dat 69% van geregistreerde verpleegkundiges twee basiese registrasies het en 9% drie (SARV 1986 p. 13). Die oorblywende 22% het slegs een registrasie. Wat na-registrasie kwalifikasies aanbetrif het 36% verpleegkundiges verder studeer en 27% van hierdie groep se verdere kwalifikasies is in 'n ander rigting as verpleegkunde.

Die grootste groep van verpleegkundiges is in diens van die vier Provincies, dit is 43% van die totaal. Daarna volg die Privaatsektor en Departement van Nasionale Gesondheid en Bevolkingsontwikkeling met 12% en 10% onderskeidelik. Ongeveer 0,3% van verpleegkundiges praktiseer privaat (sien Tabel 2).

Aangesien pariteit ingestel is en salarisverhogings aangekondig is sedert

hierdie inligting versamel is, is data oor diensvoordele en salaris verouderd en nie van toepassing nie. Dit is egter duidelik dat daar groot behoefte aan kinderversorgingsfasiliteite is aangesien 73% van verpleegkundiges kinders het en hierdie diensvoordeel laagste op die ranglys van voordele is.

Alle veranderlikes op die vraelys is getoets vir onderling verskille tussen die sewe streke van die SAVV naamlik:

- Wes-Kaap
 - Noord-Kaap
 - Oos-Kaap
 - Vrystaat
 - Natal
 - Noord-Transvaal
 - Witwatersrand-Vaaldriehoek
- Alhoewel 'n paar geringe verskille voorgekom het kon geen verskil as betekenisvol aangedui word nie ($p < 0,01$)

en dit blyk dat die streke nie ten opsigte van die veranderlikes in hierdie vraelys verskil nie. Dit beteken natuurlik nie dat streke glad nie verskil nie, maar indien wel, ten opsigte van veranderlikes wat nie in hierdie vraelys opgevang is nie.

Hierdie studie is 'n eerste van sy soort en gevoglik kan geen tendense aangelei word nie. Nogtans is belangrike probleemareas in die beroep identifiseer wat dringend aandag geniet in toekomsbeplanning. Die sensus sal van tyd tot tyd herhaal word om tendense in die beroep te bepaal en aandag sal ook gegee word aan groepe verpleegkundiges in spesifieke omstandighede, byvoorbeeld die privaatsektor.

Die sukses waarmee inligting wat met so'n opname verkry word aangewend kan word hang af van die kwaliteit inligting wat verkry word. Soos in die verlede maak ons staat op u samewerking in die toekoms!

VERWYSINGS.

1. Steyn, A.G.W., Smit, C.F., Du Toit, S.H.C. 1984. *Moderne Statistiek vir die Praktijk*. 3rd uitg. Sigma-Pers, Pretoria.
2. Suid-Afrikaanse Raad op Verpleging. 1986. Verslag C2/M87(B) p. 13.

ERKENNING

Ons bedank graag al die lede wat samewerking gegee het met die voltooiing en terugstelling van vraelyste. Sonder u hulp is so projek nie moontlik nie!

L. Coetze M.Soc. Sc.
Bestuurder
Navorsing, SAVV